

Jubileumcongres 15 maart 2019

Museum Slot Loevestein, Poederrijen

Terugblikken is vooruitkijken

Geschiedenisonderwijs in beweging

60 JAAR
VGN

Nascholingsworkshops • Boeiende sprekers • Leermiddelenmarkt

Geef je nú op via www.vgnkleio.nl/congres-2019

Terugblikken is vooruitkijken

Op 18 november 1958 is de VGN opgericht. In november 1959 verscheen het eerste nummer van *Kleio*. Op het vijfde Nationale Geschiedeniscongres vieren we met het jubileum van de VGN met elkaar tijdens een feestelijke dag vol nascholingsworkshops, op het fascinerende slot Loevestein. Hugo de Groot staat op uit zijn boekenkast en verwelkomt ons. Geschiedenis wordt hier levend! Op het congres staan de leraar en de leerling in het zonnetje. Want om hen draait het allemaal. Als het er om gaat de leerling te enthousiasmeren, wat kan de geschiedenisdocent dan verbeteren of juist handhaven in de dagelijkse onderwijspraktijk? Zien we continuïteit of verandering in het geschiedenisonderwijs van de afgelopen zestig jaar? Welke didactische werkvormen houden het geschiedenisonderwijs actueel en relevant in de eenentwintigste eeuw? Op het congres ontmoeten de grote didactische, onderwijskundige en historisch-maatschappelijke thema's en debatten van de laatste zestig jaar elkaar. Het congres zal met lezingen en nascholingsworkshops antwoord geven op de vraag wat dit allemaal voor de leerlingen en docenten betekent, voor vandaag en morgen.

Duik dieper in de geschiedenis

Sprekers

Bij de tijd: Geschiedenisonderwijs in beweging

Carla van Boxtel (UvA)

De afgelopen zestig jaar is er veel veranderd in het geschiedenisonderwijs, in leerdoelen, het curriculum, de didactiek en de positie van het vak. Het schoolvak beweegt voortdurend mee met de eisen die vanuit de samenleving aan het onderwijs worden gesteld, met ontwikkelingen in de geschiedwetenschap en in de didactiek. Maar er is ook continuïteit. Welke uitdagingen voor het geschiedenisonderwijs liggen er op dit moment? En kunnen de ervaringen van de afgelopen zestig jaar ons helpen bij het nadenken over wat mogelijk en gewenst is in de nabije toekomst?

Bij de tijd: Terugblikken is vooruitkijken

Tim Huijgen (RuG)

Bestaat het schoolvak geschiedenis nog wel in 2032? Of geven wij als leraren dan het vak Burgerschap aan onze leerlingen? Het laatste is niet te hopen, want geschiedenis levert een unieke bijdrage aan de vorming van de leerling. Wat is de toekomst van ons schoolvak? En kunnen wij, als leraren, deze koers eigenlijk wel bepalen? De afgelopen zestig jaar geeft gelukkig voldoende inspiratie en houvast voor een schoolvak dat niet kan en mag verdwijnen.

Workshops

Wat maakt een goede geschiedenisdocent?

Victor van der Veldt (UU) en Hanneke Tuithof (UU)

Op de vraag wat iemand tot een goede geschiedenisdocent maakt zijn vele antwoorden te geven, maar de leerlingen weten het uiteindelijk het beste. Vanaf 2014 geven leerlingen hun geschiedenisdocent op voor de verkiezing van beste geschiedenisleraar van het jaar. Victor van der Veldt en Hanneke Tuithof hebben de vragenlijsten van de leerlingen en de verslagen van de schoolbezoeken geanalyseerd om te kijken wat nu een goede geschiedenisdocent maakt. In de workshop gaat

het over de uitkomsten van deze analyse en worden de werkvormen gedeeld die door de verkozen geschiedenisdocenten gebruikt worden.

Dát werkt! Verhalen in de geschiedenisles

Janneke Riksen (UvA)

Waarom is het zo belangrijk om in de geschiedenisles verhalen te vertellen? Aan de hand van het boek *Selma, Aan Hitler ontsnapt, gevangene van Mao* (2016) door Carolijn Visser zal Janneke Riksen lesmateriaal toelichten dat laat zien hoe je op verschillende manieren met het vertellen van verhalen in de klas kunt werken; als docent én als leerling. De werkvorm *play-reading* komt daarbij aan bod. Het lesmateriaal rond het boek *Selma* is zowel in de onderbouw als bovenbouw te gebruiken en sluit aan bij de historische context over China voor het CE vwo van 2022.

Dát werkt! Een formatieve evaluatie

Arjan Moree (PENTA College CSG Scala Rietvelden)

Geschiedenisdocenten staan bekend als verhalenvertellers die graag hun kennis van het verleden delen met hun leerlingen. Maar hoe komen we erachter of de leerlingen hier ook iets van onthouden? Door formatieve evaluatie gericht in te zetten krijgen we hier meer inzicht in en kan er op tijd bijgestuurd worden. In deze workshop worden praktijkvoorbeelden gedeeld die duidelijk maken dat het delen van leerdoelen, voortdurende evaluatie en feedback onmisbaar zijn voor een goede geschiedenisles.

Dát werkt! De historische bron in de klas

Maaïke Napolitano (Koninklijke Bibliotheek)

Delpher is een website waarop ruim 100 miljoen gedigitaliseerde pagina's uit historische boeken, kranten en tijdschriften gratis zijn te doorzoeken en te bekijken. In deze workshop wordt eerst kort uitgelegd wat *Delpher* is en hoe het werkt. Daarna kijkt u aan de hand van praktijkvoorbeelden hoe u *Delpher* morgen concreet in uw klas kunt gebruiken. Uiteraard is er ook ruimschoots de gelegenheid voor vragen en discussie over het gebruik van *Delpher* in de klas.

Dát werkt! 'Doing history'

Masterstudenten geschiedenis van Fontys Lerarenopleiding Tilburg (FLOT)

Hoe verleid je leerlingen tot het zelfstandig verwerken van de leerstof? En dat op een activerende wijze? In deze workshop leggen studenten geschiedenis van FLOT aan de hand van eigen lesmateriaal uit hoe zij materiaal ontwerpen aan de hand van prikkelende onderzoeksvragen, materiaal dat aansluit bij het curriculum van de bovenbouw. Aan het einde van de workshop heeft u een aantal inspirerende voorbeelden gekregen, materiaal dat u mee naar huis kunt nemen en in uw eigen les kunt gebruiken. Daarnaast wordt ook een handzaam format besproken om zelf vergelijkbaar materiaal te ontwerpen.

Hoe gebruik je videogames?

Pieter van den Heede (EUR)

Kan het gebruik van videogames historische leerprocessen versterken, en zo ja, op welke manier? Tijdens deze sessie ga je dieper in op deze vraag. Eerst worden een aantal kernbevindingen besproken uit het recente onderzoek naar het gebruik van videogames tijdens de (geschiedenis) les. Vervolgens wordt stilgestaan bij een aantal praktische zaken. Waar dien je als docent rekening mee te houden wanneer je videogames wilt gaan gebruiken? Ten slotte gaan we de discussie aan: wat vinden docenten van het gebruik van games, en welke ervaringen hebben ze zelf opgedaan?

Dát werkt. Virtueel tijdreizen in de klas

Theo Pronk (EUR/Stichting Verborgene Stad)

Het kan al, zelfs zonder ál te veel technische hoogstandjes: het digitaal reconstrueren van het verleden. Stedelijke ruimte is hiervoor bij uitstek geschikt. Hoe zag deze plek er uit in, bijvoorbeeld, de Gouden Eeuw, en wat gebeurde hier, of wie woonde hier? Een soort *Google Streetview* van het verleden; met toegang tot achterliggende informatie. Aan de hand van de reconstructie van zeventiende-eeuws Dor-

drecht, de oudste stad van Holland, wordt in deze workshop gekeken naar de laatste ontwikkelingen rondom virtual reality en hoe dit kan worden benut in het geschiedenisonderwijs.

Hoe gebruik je video-interviews?

Susan Hogervorst (OU/EUR)

Anticiperend op het wegvallen van de ooggetuigen van de Tweede Wereldoorlog zijn er sinds de jaren negentig tienduizenden interviews met ooggetuigen vastgelegd op audio en video. De laatste jaren is een verschuiving zichtbaar van het verzamelen van interviews naar het ontsluiten ervan voor een breed publiek, ook voor het onderwijs. Toch worden dit soort online interviewportals in het Nederlandse geschiedenisonderwijs nauwelijks gebruikt. Deze workshop is een kennismaking met en een reflectie op de vakinhoudelijke en vakdidactische mogelijkheden van het inzetten van video interviews in de geschiedenisles.

Dát werkt! Onderzoekend leren bij geschiedenis

Antheun Janse (Baarnsch Lyceum)

Durf te doen wat je leuk vindt! Bepaal met je leerlingen samen waar het over zal gaan. Kerndoelen en curriculum hoeven er niet voor opzij te worden gezet, maar via onderzoekend leren bereik je meer dan langs gebaande wegen. In de workshop krijg je een stappenplan aangereikt waarmee je in een meester-gezel-relatie met je leerlingen het historisch handwerk doorloopt, van verwondering en vraagstelling tot historische beeldvorming en kritische reflectie. Het meervoudig perspectief passend bij historisch besef komt pas compleet uit de verf door leerlingen te begeleiden bij onderzoek naar histori-

Vier feest met de VGN

sche details vanuit perspectiefkeuzes die verschillende contexten, keerzijden en verhalende inhoud bieden. Deze vorm van onderzoekend leren stimuleert actieve betrokkenheid van de leerling en de rol van de leraar blijft veelzijdig en inspirerend. Het geeft volop gelegenheid voor formatieve evaluatie en is een concrete oefening in historisch denken en redeneren. Na deze workshop met praktijkvoorbeelden uit de havo- en vwo-bovenbouw ga je naar huis met een 'basic tool' die toepasbaar is vanaf de basisschool en verder geschikt is voor alle leeftijden en onderwijsniveaus.

Wie gebruikt het niet? Schooltv in de klas

Erik Appelman (Schooltv)

Sinds de start van Schooltelevisie op 22 oktober 1963 is er veel veranderd. Beeld wordt ook in het onderwijs steeds belangrijker. Met de intrede van de smartboards in het lokaal na 2008 nam het bezoek aan de Schooltv-beeldbank een enorme vlucht. Als u educatief verantwoorde input voor een boeiende les met bewegende beelden zoekt, is www.schooltv.nl een ideale manier om uw lessen te verrijken. Binnen een paar klikken hebt u resultaat. In deze workshop wordt vooral aan de orde gesteld hoe u met andere middelen snel meer informatie over het gezochte onderwerp beschikbaar krijgt. Duidelijk wordt hoe u deze educatieve database nog effectiever kunt inzetten bij uw lessen.

Dát is mooi. Rondgeleid worden door Slot Loevestein.

Slot Loevestein

In het oer-Hollandse rivierenlandschap, waar Maas en Waal samenkomen, ligt één van de meest monumentale kastelen van Nederland. Een kasteel vol verhalen. Onderga de historische sensatie van dit rijksmonument uit de veertiende eeuw. Een gids vertelt u de verhalen over dit oude kasteel, waar natuurlijk de gevangenschap en ontsnapping van Hugo de Groot niet in zullen ontbreken.

Ontmoet collega's uit het hele land

Wat is de VGN?

De VGN is dé vakorganisatie van geschiedenisdocenten in alle vormen van onderwijs. Wij komen op voor de belangen van onze leden. Via onze actuele website www.vgnkleio.nl (met examenforum) en het tijdschrift *Kleio* houden we u op de hoogte van de ontwikkelingen in het vak. Daarnaast organiseren we verschillende nascholingen waarmee u zich in het vak kunt blijven verdiepen.

Volg de VGN op Twitter: [@gsonderwijs](https://twitter.com/gsonderwijs) en op Facebook: www.facebook.com/vgnkleio

Programma

- 09:15**   **Ontvangst en inloop**
- 10:00**   **Opening congres**
- 10.05**   **Feestrede door Ton van der Schans, voorzitter VGN**
- 10:25**   **Carla van Boxtel. *Bij de tijd: geschiedenisonderwijs in beweging.***
- 10.55**   **Pauze**
- 11.30**   **Tim Huijgen. *Bij de Tijd: Terugblikken is vooruitkijken.***
- 11.55**   **Tineke Bogaerts. *De erfenis van 60 jaar VGN.***
Paneldiscussie met sprekers van de eerste twee inleidingen en de geschiedenisleraar van het jaar.
- 12:25**   **Uitreiking *Kleio Klasseprijs* door Ben Vriesema, hoofdredacteur *Kleio***
- 12:35**   **Lunch en informatiemarkt**
- 13:45**   **Workshops ronde I**
- 15.00**   **Pauze**
- 15:15**   **Workshops ronde II**
- 16:30**   **Afsluiting en borrel**

Parallel aan de workshops is er een reünie voor bestuursleden en *Kleio*-redactieleden.

Registratie

Je kunt je aanmelden voor het VGN-congres via het registratieformulier op www.vgnkleio.nl/congres-2019. Op het formulier kun je aangeven welke workshops je wilt volgen. Deelname aan het congres kost 225 euro voor VGN-leden en 250 euro voor niet-leden. (Inclusief catering, werkmateriaal en nascholingscertificaat). Dit betaal je bij registratie. Wie zich voor 1 maart 2019 aanmeldt als VGN-lid, betaalt ook 225 euro. Aanmelden als nieuw lid kan op www.vgnkleio.nl/aanmelden-vgn-lid.

Tip: maak gebruik van het nascholingsbudget van je school!

Feestelijk diner

Na afloop van het congres biedt de VGN aan 60 leden een feestdiner aan in het prachtige slot Loevestein. 60 leden omdat de VGN 60 jaar bestaat. Het getal van 60 leden is ook een charmante oplossing voor de beperkte ruimte in Loevestein. Daarom verwerken we de aanmeldingen voor dit diner op volgorde van binnenkomst. Aanmelden voor het diner kan vanaf 21 december 2018 bij Ton van der Schans via A.A.vanderSchans@driestar-educatief.nl.